Mihaela Gheorghe

OBSERVAȚII ASUPRA UNOR PARTICULARITĂȚI REGIONALE CULTE ALE ROMÂNEI ÎN TEXTE TRANSILVĂNENE DE LA SFÂRŞITUL SECOLULUI AL XIX-LEA

1. Conjunctura istorică a făcut ca Transilvania să fie, vreme de 230 de ani, un teritoriu izolat din punct de vedere politic şi administrativ de restul teritoriilor locuite de români. Trăind în mediu pluriglosic, populația românofonă a suferit influențe ale limbii maghiare şi germane, dar a fost ferită de influențe fanariote şi ruseşti care au afectat la un moment dat țările române. Aceste condiții istorice nu au avut însă drept consecință îndepărtarea comunității româneşti de aici de conştiința apartenenței la poporul român şi nici în plan lingvistic izolarea teritorială nu a împiedicat dezvoltarea unei limbi comune. Studii de istorie a limbii, de dialectologie şi de istorie a limbii literare au relevat faptul că Transilvania, în ansamblul ei, este un teritoriu românesc în care nu s-a vorbit niciodată „un dialect aparte". În vorbirea populară a românilor din Transilvania nu se pot identifica particularități dialectale *specific* transilvănene şi *pantransilvănene*. Sextil Puşcariu vede în acest fapt „o dovadă obiectivă, absolut evidentă, că Transilvania n-a constituit niciodată o unitate diferențiată de celelalte regiuni româneşti, ci s-a înglobat întotdeauna în ansamblul românesc. [...] Românii din Transilvania au gravitat întotdeauna spre compatrioții lor de dincolo de munți, de care-i uneau credința, limba, interesele economice şi un sentiment de solidaritate mereu treaz" (Puşcariu, 1974: 402–403). De aceea, mai ales prin limba literaturii artistice, ardelenii au putut contribui într-o măsură importantă la consolidarea românei literare.

Particularitățile regionale pe care le prezentăm aici vizează varianta „cultă" a limbii române din Transilvania, surprinsă în texte nonbeletristice (administrative, jurnalistice, ştiințifice) din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea şi de la începutul secolului al XX-lea[1]. Autorii acestor texte sunt intelectuali conectați la viața culturală a României, dar care, în ciuda preocupării declarate pentru cultivarea limbii literare, în alte registre decât în cel beletristic nu pot elimina integral din scrisul lor influența limbilor în care s-au instruit: limbile maghiară şi

[1] Corpusul pe care l-am examinat cuprinde transcrieri ale unor discursuri parlamentare, regulamente, statute ale unor organizații culturale, profesionale sau politice, manuale pentru gimnaziu, texte de popularizare a ştiinței, conferințe publice, lucrări de cultivare a limbii, apărute în Transilvania în perioada 1880–1918. Am indicat aici doar izvoarele de referință pentru exemplele citate.

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

germană. Contactul lor cu terminologia de specialitate din diferite domenii se face prin lecturi în aceste două limbi, viaţa cotidiană se desfăşoară în mediu plurilingv, administraţia şi elementele vieţii sociale sunt în mod inerent sincronizate şi în plan lingvistic cu celelalte regiuni ale Imperiului. Numeroase texte ştiinţifice, didactice, de popularizare a ştiinţei care circulă în Transilvania în această perioadă sunt traduceri din maghiară sau din germană şi, în absenţa unor modele din Regat, prin aceste traduceri se pun în circulaţie termeni tehnici împrumutaţi sau calchiaţi după limbile sursă. O altă cauză a diferenţelor dintre variantele culte ale românei din cele două părţi ale Carpaţilor o reprezintă faptul că în textele ardeleneşti abundă împrumuturi latineşti şi romanice ori creaţii analogice latinizante, ca reflex al tradiţiei, al curentului latinist activ în epoca anterioară[2] sau ca reflex al unei opţiuni conştiente, de orientare a împrumutului neologic spre limbi-sursă cu care româna are afinităţi genealogice: franceza şi italiana[3].

2. Faptele de limbă pe care le supunem observaţiei sunt construcţii sintactice care nu se regăsesc în varianta supradialectală, dar care nu sunt înregistrate nici în descrierea graiurilor transilvănene[4], aşadar, se datoresc probabil influenţelor externe de care aminteam. Vom încerca să arătăm că particularităţile de natură morfosintactică sunt derivate dintr-o serie de procedee de creaţie lexicală înregistrate în epocă, procedee pe care le vom trece sumar în revistă.

2.1. S-a arătat în numeroase rânduri că împrumuturile şi calcurile din maghiară şi germană prezente în limba vorbită în Transilvania se explică prin contactul nemijlocit cu cele două limbi dominante în Imperiu. O serie de termeni uzuali, din sfera vieţii casnice (nume de alimente, de obiecte de vestimentaţie sau de instrumente domestice) şi a comunităţii (nume de îndeletniciri, servicii, termeni comerciali etc.) trec în româna de uz mediu şi pătrund apoi şi în varianta cultă[5]. Aceleaşi surse explică o serie de calcuri semantice ca: *a apăsa* (a cântări, cf. magh. nyom): „una bucată de fierŭ de unŭ cm. cubicŭ *apasă* 7,7 gr.”, Elemente, 1890, p. 52; „opalul *apasă* 606 grame”, *apud* Banciu, 1913, p. 60; a avea *lipsă* / a fi *de lipsă* (a avea nevoie / a fi necesar, cf. magh. igény / szükség / szükséglet): „Vaselina Bordaş, născută Sandor din comuna aceasta *are mare lipsă*, barem pe o lună, *de* unicul său fiu: Petre Bordaş acum soldat în Sibiu la grăniceri R.4.”, Negulescu şi

[2] Pentru o analiză de detaliu a consecinţelor lingvistice şi, în sens mai larg, culturale ale acestui curent, v. David, 1980.

[3] Axente Banciu, un mare admirator al lui Maiorescu şi deci adept al ideii că prin orientarea spre limba populară se pot realiza atât obiectivul unificării limbii literare, cât şi cel al apropierii de mase, e conştient şi de necesitatea modernizării lexicului şi recomandă: „când e vorba să alegem între aceste două influenţe [franceză şi germană], trebuie să preferim pe cea franceză, fiind şi limba franceză romanică ca a noastră” (Banciu, 1911, p. 35).

[4] Cf. TDR, 1984.

[5] *Antistie* (primărie comunală, cf. germ. Gemeinde-vorsteheramt): „antistia comunală din oficiu adevereşte că (...)”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 6, *apotecă* (farmacie, cf. germ. apotheke), *barşon* (catifea, cf. magh. bársony), *bancrot* (faliment, bancrută, cf. germ. Bank(e)rott) etc.

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

Todoran, f.a., p. 6; „*casa* deputaților” şi „*casa* magnaților”, Onişor, 1901, p. 16 (ca echivalente ale camerei deputaților, respectiv camerei senatorilor), *a cruța* (cu sensul de „a economisi”, cf. germ sparen), „*descompunerea* căsătoriei” (pentru desfacerea / anularea căsătoriei, probabil după germ. auflösen), Banciu, 1913, p. 63, „deputat *singuratic*” (deputat independent, probabil un calc după maghiară), Onişor, 1901, p. 18, dar şi calcuri de structură (mai ales după germană) ca: *a agrăi* (a începe a vorbi cu cineva, cf. germ. asprechen, anreden): „*agrăesc* pe cineva”, Banciu, 1913, p. 60, „*dătător de lucru*”, (patron, angajator, după germ. Arbeitgeber), „*ducerea de mână* către aritmetică sau socoteală” (îndrumar, ghid, cf. germ. Handreichung), Ghibu, 1915, p. 9, „*amăsurat* prescrierilor” (conform dispozițiunilor, cf. Banciu, 1910, p. 30) sau calcuri frazeologice precum: „*punerea în viață* a unei legi” (punerea în practică, cf. magh. *életbeléptetés*), XXX sau formule ca „a *trage sus* ceasornicul” (a întoarce ceasul), sau „a *da sus* cufărul pe tren” (a preda cufărul la tren), înregistrate de Negulescu şi Todoran, f.a., p. 59 şi puse tot pe seama unui model maghiar.

2.2. Împrumutul latino-romanic[6] abundă mai ales în limbajul administrativ-juridic, registru în care sincronizarea cu limba din Principate era mai dificilă din pricina conjuncturii istorice. Cei mai mulți dintre aceştia sunt termeni necunoscuți în Regat (sau, dacă sunt totuşi atestați, sunt utilizați cu alt înțeles): *agendă* (ordine de zi): „terminându-şi adunarea *agendele*...”, Banciu, 1913, p. 60; *a amova* (a muta): „şi l-a promovat ca *să-l amoveze*”, Dăianu, 1910, p. 6; *credenționale* (mandat / acreditare): „*credenționalele* presentate se vor preda spre censurare şi raportare comisiunii verificătoare ce urmează a se alege”, *Actele*, 1891, p. 2; „procesul verbal serveşte pentru deputatul ales drept *credențional*”, Onişor, 1901, p. 47; *deficiență* (pensie / incapacitate de funcționare): „F. Oros, paroh în V, cu 1 Apr. 1912 a fost trecut în *deficiență*”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 10.

3. În general, în ceea ce priveşte nivelul morfosintactic, nu se poate vorbi de diferențe importante între varianta „cultă” a românei din Transilvania şi cea din Principate, pe de o parte, pentru că în şcolile româneşti de aici limba română se preda după gramatici şcolare şi manuale metodice „sincronizate” cu cele din țară (Manliu, 1894, Muntean, 1860, Dariu, 1895 etc.), pe de altă parte pentru că acest nivel al limbii este unul conservator, mai puțin expus influențelor externe.

[6] Un procedeu cel puțin la fel de productiv în epocă este fenomenul prefixării unei baze lexicale nominale, verbale sau adjectivale, procedeu activat în scopul declarat al reromanizării lexicului. Artificialitatea acestor creații este sancționată în numeroase lucrări de cultivare a limbii din epocă, dar procedeul este prezent din abundență în texte nonbeletristice: *a agrația* (a grația): „*agrațiarea* condamnaților”, *a aveni* (a surveni), *a ascrie* (a atribui), *a concrede, a conchema, a (se) conscrie*: „alegătorii *se conscrieau* înaintea fiecărei alegeri” (Onişor, 1901, p. 27); *a comproba, a colăuda, a deobliga, deonestare* (necinstire), *a delătura* (a înlătura): „acest avânt *va delătura* neajunsurile începutului...”, (Maniu, 1906, p. 1–2), *a detrage* (a scădea), *a deveni* (a veni) etc. Pentru descrierea detaliată a fenomenului, v. David, 1980, p. 179–198. Ne limităm numai la a menționa acest procedeu, pentru că el nu reprezintă o sursă a inovațiilor în plan sintactic la care ne referim aici.

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

Particularităţile morfosintactice pe care le avem în vedere aici sunt fapte de limbă marginale, ele nu au caracter sistemic, ci sunt inovaţii care apar după încheierea procesului de achiziţie a limbii, de aceea considerăm că au drept sursă o „învăţare lexicală" inadecvată, realizată după modele latino-romanice, germane, maghiare, în absenţa unor modele de limbă română literară. Sursa structurilor pe care le prezentăm în continuare este dificil de precizat fără o cercetare etimologică riguroasă, aşadar, nu ne propunem aici mai mult decât înregistrarea tiparelor recurente în corpusul examinat.

3.1. Cele mai numeroase „ardelenisme" culte înregistrate privesc organizarea grupului verbal:

(a) construcţii în care regimul prepoziţional al centrului verbal este modificat: „a conlucra *întru*": „au conlucrat *întru* resolvirea agendelor", Actele, 1891, p. 1, „ce salar ai *la* lună?", Banciu, 1910, p. 25, „dubităm foarte mult *în* durabilitatea acestui lucru", cf. Negulescu şi Todoran, f.a., p. 14; „a se baza *în* ceva", „ a semăna *la*", „să şteargă *de* numele şi stăpânirea Românilor", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 50 „acei oameni cari nu cunosc *de pe* realitate nemăsurata lor putere ...", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 53; „vrând regele să abzică [a abdica] *de* coroană, aceasta o poate face numai cu învoirea corpurilor legiuitoare, cari îi primesc abzicerea", Onişor, 1901, p. 12;

(b) grupuri prepoziţionale cu centru *de* (prepoziţie a calităţii), în poziţie de complement predicativ al obiectului şi predicativ suplimentar: „să se cualifice *de delict* de agitaţiune", Actele, 1891, p. 23; „pe Ionescu l-a numit *de director*", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 58; „l-a declarat *de ales*", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 59; „nu a aflat până acuma *de oportun* a subşterne memorandul la Înaltul Tron", Actele, 1891, p. 10; „eu uşurările propuse de dl ministru nu le ţin *de îndestulitoare*", Maniu, 1906, p. 14;

(c) utilizarea frecventă (cel puţin în texte cu caracter prescriptiv) a unor construcţii infinitivale cu valoare modală deontică[7]: „dacă cineva se înfăţişează în persoană înaintea delegaţiunei pentru a-şi dovedi dreptul de alegător, *e de a se asculta*", Onişor, 1901, p. 30; „hotărârile *sunt de a se motiva* întotdeauna", Onişor, 1901, p. 32; „reclamările şi observările făcute la ele *sunt de a se îndrepta* către comisiunea centrală şi *sunt de a se înainta*, provăzute cu documentele de lipsă, la primăria oraşului sau a comunei.", Onişor, 1901, p. 32; „spre acest scop pot dispune şi peste armată, dar *au de a raporta* despre aceasta numai decât preşedintelui alegerii", Onişor, 1901, p. 43;

(d) uzul reflexiv al unor verbe active: *a se anunţa* [a anunţa]: „dacă nu vine, trebuie să *se anunţe* în scris", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 55; *a se declara* [a declara]: „vă rog a-mi comunica referitor la ce *să mă declar*", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 56; *a se candida* [a candida]: „*s-au candidat* deputaţi naţionali",

[7] O construcţie similară se înregistrează şi în TDLR, 1983, dar fără valoare deontică.

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

Actele, 1891, p. 23; *a se aprofunda* [a aprofunda]: „ea pretinde ca şcolarul *să se aprofundeze* în înţelegerea minuţioasă a productului poetic”, Blaga, 1916, p. 14; *a se spori*: [a spori]: „va trebui ca muncitorii desinteresaţi (...) *să se sporească* în rândurile noastre de astăzi”, Petra-Petrescu, 1913, p. 12 (aceleaşi verbe sunt înregistrate şi la Banciu, 1913, p. 46);

(e) grupări verbale cu caracter locuţional, cel mai probabil calchiate după model străin: *a trage în judecată*: „un alt Român (...) a fost tras în judecată”, Actele, 1891, p. 23; „*a se pune în concurenţă*: „ar însemna a se pune fără folos în concurenţă cu acel frumos raport”, Actele, 1891, p. 29; *a se lăsa în înţelegere*: „s-a lăsat în înţelegere cu inamicul”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 54; *a afla de bine*: „aflu de bine a comunica colegilor”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 51, „consistoriul a aflat de bine a lăsa”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 57**, „**dacă autoritatea bisericească nu află de bine să o suspendeze, ministrul ordonează direct suspendarea”, Ghibu, 1915, p. 3; *a timbra ... de...*: „să nu timbraţi debutul nostru de aci de o lucrare pusă în serviciul esclusiv al unei rasse”, Maniu, 1906, p. 38; *a pune pond pe*: „au pus mare pond pe limba maghiară”, Ghibu, 1915, p. 41, „lipseşte pondul care ar trebui să se pună”, Ghibu, 1915, p. 41; *a ţine socoteală de*: „ţinea socoteală de datoria că instrucţia e pentru toţi din clasă”, Blaga, 1916, p. 13; „*a cădea într-o categorie*”: „în această categorie cad şi colectele”, *Acţiunea*, 1912, p. 11; *a face spor*: „învăţătorii tind a face spor din acest obiect, ca să nu deie de furcă cu inspectorii şcolari”, Ghibu, 1915, p. 41 etc. sau perifraze calchiate după limba maghiară: „vă rog să fiţi în linişte!”, „îl îndrum la ordine”, Maniu, 1906, p. 3; „mă rog de linişte!”, Maniu, 1906, p. 22; „*a păşit la alegeri*” [= a candidat], „*trage sus* ceasornicul” [= întoarce ceasul], *„dă sus* cufărul *pe* tren [=predă cufărul la tren], înregistrate de Negulescu şi Todoran, f.a., p. 59, sau „curge *afară*”, „scrie *înăuntru*”, „scrie *sus*”, „scrie *jos*” înregistrate de Oniţiu, 1910, p. 47.

3.2. În privinţa grupului adverbial, caracteristică este prezenţa adverbelor neologice terminate în *-e*: „pentru a expune situaţiunea cu privire la afacerile internaţionale şi *respective* la crisele ce ameninţă pacea şi ordinea în Europa”, Actele, 1891, p. 10; „se anunţă că *afirmative* s-ar fi pierdut...”, Negulescu şi Todoran, f.a., p. 54, „unii români vorbesc *exclusive* ungureşte”, Banciu, 1913, p. 48; „în acest timp se va decide asupra ofertelor intrate, *respective* se va alege arândatorele...”, Românul, 187, 1913, p. 8, „alţii *logice* accentuiază că *factice* aşa s-a întâmplat cazul”, „a fost chemat *telegrafice* prof. de chirurgie dr. L. Din Budapesta.; petiţiunile trebuie înaintate până *incluzive* în ziua de 1/14 iunie”, Banciu, 1913, p. 48–49 etc.

Ca şi în cazul grupărilor verbale, o serie de locuţiuni şi grupări cu valoare adverbială prezintă o organizare internă influenţată de modele străine: „*la tot cazul* trebuie să ne întrebăm ...”, Blaga, 1916, p. 18; „*la nici un caz* nu se poate lăsa afară poziţia aceea grea”, Ghibu, 1915, p. 64; „*la aparenţă* Oniţiu se prezintă foarte

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

serios şi grav", Blaga, 1916, p. 11; „este desigur *la loc* a nota aici ...", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 57; „se plânge *la toată ocazia*", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 56; „*de sine* urmează că ...", Actele, 1891, p. 23; „e *de sine* înţeles că...", Petra-Petrescu, 1913, p. 14; „membrii comitetului central, *de present* 8 la număr...", Actele, 1891, p. 7; „în cele premerse am arătat *din destul* că...", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 57; „*în nex cu* conclusul de mai sus", Actele, 1891, p. 7; „în toată luna, eventual tot la două luni ...", „*în tot anul* ...", Acţiunea, 1912, p. 13; „a citit scrisoarea *punct de punct*", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 59; „era *de tot* firesc ca să se depună (...) străduinţă", Blaga, 1916, p. 22, „artiştii au jucat *de tot* frumos", Negulescu şi Todoran, f.a., p. 51; „stabileşte *din caz în caz* taxele de întreţinere", Acţiunea, 1912, p. 13.

3.3. Exprimarea orei şi alte construcţii cu numerale sunt influenţate de modelele maghiare: „*un sfert (pătrar) la 10 trecut cu 5 minute*" [9 şi 20 de minute]; „*peste 5 minute trei sferturi la 11*" [11 fără 20 de minute], înregistrate de Banciu, 1910, p.33; „deschizându-se şedinţa *la 4 oare post-meridiane,* presidiul anunţă, că..." Actele, 1891, p.9; „de câte ori *merge 5 în 40*?", la Negulescu şi Todoran, f.a., p. 50, care indică drept corectă construcţia: „de câte ori *intră* 5 în 40?"

4. Ceea ce am încercat să arătăm aici este faptul că structurile identificate în texte şi inventariate sub **3** nu sunt (numai) fenomene de frazeologie, ci reprezintă (şi) inovaţii la nivel sintactic. Tipare recurente, precum cele de sub 3.1 (b), (c), (d) sau cele de sub 3.2 sugerează ideea că un model lexical străin poate determina, prin analogie, relativa productivitate a unei structuri sintactice. Plasându-se la nivel sintagmatic, o inovaţie de acest tip depăşeşte nivelul lexemului, dar, în acelaşi timp, tocmai originea lexicală îi conferă instabilitate în sistem, plasând-o la un nivel periferic.

SURSE

Actele, 1891 = *Actele Conferinţei Partidului Naţional Român ţinută la 27 octombrie 1890 în Sibiu*, Sibiu: Institutul tipografic.

Acţiunea, 1912 = *Acţiunea pentru internat studenţesc în Budapesta*, Beiuş, Tipografia „Doina".

Blaga, 1916 = Iosif Blaga, *Directorul Virgil Oniţiu: sufletul şi activitatea lui*, Braşov: Tipografia „A. Mureşianu-Branişte".

Dăianu, 1910 = E. Dăianu, *Baronul Vasile L. Popp, al II-lea preşedinte al „Asociaţiunei"*, retipărire din Răvaşul, Cluj, Tipografia „Carmen" Petru P. Bariţiu, 1910.

Elemente, 1890 = Samuilŭ Roth, *Elemente de mineralogiă, petrografiă şi geologiă pentru a IV-a clasĕ gimnasială*, trad. Alesandru Uilăcanŭ, Balaszfalva, Tipografia seminariului gr.-cat. Archidiecesanŭ.

Ghibu, 1915 = Onisifor Ghibu, *Şcoala românească din Transilvania şi Ungaria: Dezvoltarea ei istorică şi actuală*, Bucureşti: Inst. de arte grafice „Carol Göbl".

Maniu, 1906 = Iuliu Maniu, *Discursuri parlamentare rostite în Camera Ungariei din 29 maiu – 31 iulie 1906*, Blaj, Tipografia Seminarului Arhidiecezan.

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)

Negulescu şi Todoran = C. Negulescu şi E. Todoran, *Câteva îndrumări în dialectul ardelenesc pentru a vorbi şi a scrie mai corect româneşte*, Braşov, f.a.
Onişor, 1901 = Victor Onişor, *Legiuirea ţerii noastre. Cunoştinţe de drept constituţional*, Bistriţa, Editura autorului.
Petra-Petrescu, 1913 = Horia Petra-Petrescu, *Mişcarea noastră teatrală şi sbuciumul sufletesc al intelectualilor dela noi*, conferenţă ţinută în Lugoj şi Caransebeş (5 şi 6 iulie n. 1913), Braşov, Tipografia A. Mureşianu: Branisce & Comp.

BIBLIOGRAFIE

Banciu 1910 = Axente Banciu, *Câteva spicuiri din dicţionarul greşelilor noastre de limbă*, [conferinţă ţinută în 19 dec. 1909 din încredinţarea despărţământului I (Braşov) al „Asociaţiunii p. lit. şi cultura pop. rom.”], în *Pentru limbă. Doi articoli*, Tipografia A. Mureşianu-Branişte, Braşov.
Banciu 1913 = Axente, Banciu, *Cum vorbim, şi cum ar trebui să vorbim româneşte? (Ardelenisme şi alte -isme)*, Braşov.
David 1980 = Doina David, *Limbă şi cultură* (*Româna literară între 1880 şi 1920. Cu privire specială la Transilvania şi Banat*), Ed. Facla, Timişoara.
Manliu 1894 = Ioan Manliu, *Gramatica istorică şi comparată a limbii române pentru cursul superior*, de I. Manliu, Bucureşti.
Muntean 1860 = Gavrile I. Munteanu, *Gramatică română pentru clasile gimnaziali inferiori*, Braşov, Römer şi Kamner, tipografi şi propovedutori, 1860 (partea etimologică); 1861 (partea sintactică).
Oniţiu 1910 = Virgil Oniţiu, *Să ne îndreptăm limba*, în *Pentru limbă. Doi articoli*, Tipografia A. Mureşianu-Branişte, Braşov.
Puşcariu 1974 = Sextil Puşcariu, *Cercetări şi studii*, Editura Minerva, Bucureşti.
Tălăşescu 1912 = Al. Tălăşescu, *Cum s-a stricat limba românească. Răspuns la studiu literar-filologic cu acelaş titlu al domnului I. Lahovary* („Convorbiri literare” 1911), Arad, Concordia.
TDR 1984 = *Tratat de dialectologie românesc*, Editura Scrisul Românesc, Craiova.

A FEW NOTES ON SOME REGIONAL FEATURES OF ROMANIAN IN TRANSYLVANIAN WRITINGS AT THE END OF THE 19TH CENTURY

(Abstract)

The article intends to draw attention on some features concerning the use of Romanian in Transylvania, at the end of the 19th century. We argue that the influence of Latin, German and Hungarian upon the lexical level of Romanian in this region has consequences at the syntactic level, too. The peculiarity of several syntactic patterns identified in a corpus of non-literary texts could be derived from lexical procedures, like borrowing and calque.

Cuvinte-cheie: particularităţi regionale ale limbii române, texte transilvănene din secolul XIX, influenţă, nivel lexical, nivel sintactic.

Keywords: regional features of Romanian, 19th century Transylvanian writings, influence, lexical level, syntactic level.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan − Al. Rosetti”
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13
Universitatea Transilvania din Braşov, Facultatea de Litere,
Braşov, Bulevardul Eroilor nr. 29

BDD-A599 © 2009 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 03:05:53 UTC)